

REPUBLIKA HRVATSKA

MINISTARSTVO KULTURE I MEDIJA

Uprava za zaštitu kulturne baštine

Područna konzervatorska služba Požega

KLASA: UP/I-612-08/26-05/0026

URBROJ: 532-05-12/6-26-01

Požega, 21.4.2026.

Ministarstvo kulture i medija, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Područna konzervatorska služba Požega, OIB: 37836302645, na temelju članka 16. stavka 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" broj 145/24 i 151/25) i članka 11. Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 19/2023), donosi

ODLUKU

1.

Utvrđuje se privremeni status kulturnog dobra za arheološki lokalitet **Turske kapije** u Kraguju, Požeško-slavonska županija, te određuje privremena zaštita do donošenja odluke o proglašenju statusa kulturnog dobra iz članka 15. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a najduže šest godina od dana donošenja ove Odluke o privremenoj zaštiti.

2.

Obuhvat kulturnoga dobra iz točke 1. ove Odluke određen je katastarskim česticama 322/2 (dio), 322/6, 322/8, 322/9, 322/10, 322/11, k.o. Kraguj te 447/1 (dio) k.o. Šeovica, a unutar poligona određenog sljedećim točkama:

1. E: 558621,5 N: 5031317,7; 2. E: 558833,6 N: 5031227,4; 3. E: 558944,2 N: 5031028,6; 4. E: 558837,8 N: 5030839,6; 5. E: 558552,2 N: 5030916,6; 6. E: 558461,2 N: 5030849,4; 7. E: 558410,8 N: 5030656,2; 8. E: 558298,8 N: 5030470,0; 9. E: 558179,8 N: 5030492,4; 10. E: 558100,0 N: 5030737,4; 11. E: 558227,4 N: 5030954,4; 12. E: 558437,4 N: 5031122,4

Koordinate su određene u koordinatnom sustavu HTRS96/TM. Geografske koordinate su: 45° 24' 52,5" N; 17° 14' 40,9" E.

Izvod iz katastarskog plana Republike Hrvatske, Državne geodetske uprave, Područnog ureda za katastar Požega, Odjela za katastar nekretnina Pakrac (OIB: 84891127540), Klasa: 938-06/26-01/91, Urbroj: 541-22-03/3-26-2 od 20. ožujka 2026. godine, u mjerilu 1:6000, s ucrtanim prostornim granicama privremeno zaštićenog dobra, sastavni je dio ovog rješenja.

59eXWPXtbUlij7DyhnuHw

3.

Utvrđuje se sljedeći sustav mjera zaštite kulturnoga dobra iz točke 1. i 2. ove Odluke:

- zaštitni i drugi radovi na kulturnome dobru iz točke 1. i unutar granica iz točke 2. izreke ove Odluke mogu se poduzeti samo uz dopuštenje Ministarstva kulture i medija;
- nisu dozvoljeni radovi koji bi mogli narušiti integritet arheološkog lokaliteta;
- bez odobrenja moguće je obavljati gospodarske aktivnosti koje ne uključuju zemljane radove;
- unutar granica privremeno zaštićenog kulturnog dobra iz točke 2. ove Odluke nisu dozvoljeni nikakvi zemljani ni građevinski radovi bez dopuštenja Ministarstva kulture i medija;
- sve intervencije u prostoru uvjetovane su prethodnim arheološkim istraživanjima u skladu s uvjetima, a svaki je mogući zahvat podređen rezultatima provedenih istraživanja;
- vlasnik (imatelj) kulturnoga dobra dužan je provoditi sve mjere zaštite koje se odnose na održavanje predmetnoga kulturnog dobra, a koje odredi Ministarstvo kulture i medija;
- zabranjeno je pretraživanje zemljišta u potrazi za arheološkim nalazima bez odobrenja Ministarstva kulture i medija;
- zabranjeno je korištenje detektora za metal, sličnih uređaja ili drugih alata u svrhu pronalaženja arheoloških nalaza, osim u slučaju provođenja arheološkog istraživanja odobrenog od strane Ministarstva kulture i medija;
- zabranjeno je raspolaganje arheološkim nalazima koji su nezakonito iskopani i zadržani;
- zabranjeno je uništavanje, oštećivanje ili korištenje kulturnog dobra na način kojim se narušava svojstvo kulturnog dobra;
- ako se prilikom dopuštenih radova naiđe na pokretne ili nepokretne arheološke nalaze, nalaznik je dužan o tome obavijestiti Ministarstvo kulture i medija i nadležni muzej, a predmete predati muzeju na privremenu pohranu do odluke Ministarstva kulture i medija o trajnoj pohrani nalaza;
- kulturno dobro iz točke 1. ove Odluke ili njegovi dijelovi mogu biti predmet kupoprodaje samo pod uvjetima iz članaka 78. i 79. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine broj 145/24. i 151/25.);
- o svim promjenama na kulturnome dobru, oštećenju ili uništenju kulturnoga dobra, potrebno je obavijestiti Ministarstvo kulture i medija.

4.

Predmetno kulturno dobro s granicama iz točke 2. ove Odluke i mjerama zaštite i očuvanja kulturnih dobara upisat će se u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu preventivno zaštićenih kulturnih dobara.

5.

Nalaže se tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedba upisa statusa kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu.

O b r a z l o ž e n j e

Arheološki lokalitet Turske kapije u Kraguju pored Pakraca (Požeško-slavonska županija) nalazi se na visoravni Omanovac, na zapadnim obroncima Psunja. S maksimalne visine lokaliteta od 655 mnv, prema sjeverozapadu se pruža pogled na plodnu dolinu rijeke Pakre, odnosno na gradove Lipik i Pakrac, kao i na Blatuško brdo i Pakračku goru. Prema jugoistoku se pružaju doline i uzvisine brdovitog Psunja, ispresijecane brojnim manjim izvorima vode. Ovaj strateški položaj omogućava kontrolu nad prometnicama koje su prolazile dolinom rijeke Pakre od najranije prošlosti, a raspoloživi izvori vode i hrane omogućili su lakše preživljavanje vjerojatno velikog broja ljudi koji su ondje živjeli i gradili ove monumentalne bedeme.

Lokalitet je u manjem dijelu otkriven tijekom rekognosciranja arheologa iz Muzeja grada Pakraca u proljeće 2020. godine. Tada je zapažen samo sjeverni dio bedema, uništen prometnicom kojom se dolazi do popularnog i vrlo dobro posjećenog Planinarskog doma Omanovac. U sklopu tog terenskog pregleda nisu pronađeni nikakvi površinski nalazi pa nije bilo moguće detaljnije datirati nalazište. Prava, zaista impresivna veličina lokaliteta potvrđena je tek 2023. godine dojavom planinara o postojanju moguće fortifikacije na južnom dijelu visoravni gdje se ističu zemljani bedemi visine od 2 do 8 m koji se izvanredno dobro vide i na crno-bijeloj karti digitalnog modela reljefa hipsometrijskih skala. Nažalost, na tom dijelu visoravni provode se šumarski radovi koji uključuju rezanje i izvoženje drva što je već u znatnoj mjeri oštetilo bedeme i arheološke slojeve. Osim toga, postoje neslužbene informacije o čestim ilegalnim pretraživanjima terena u blizini planinarskog doma prilikom čega je navodno pronađena i brončana sjekira, o kojoj detalji nisu poznati. Upravo zbog toga, kao i zbog mogućih infrastrukturnih radova oko planinarskog doma u bliskoj budućnosti te potrebe za hitnom zaštitom, tijekom lipnja 2025. godine po prvi put su provedena zaštitna arheološka istraživanja od strane Muzeja grada Pakraca. Tijekom zaštitnog istraživanja ukupno je istraženo pet arheoloških sondi na različitim dijelovima lokaliteta kako bi se utvrdili datacija i obuhvat nalazišta. Pokretni arheološki nalazi poput ulomaka keramičkih posuda i pršljena smještaju lokalitet u razdoblje eneolitika i brončano doba, što će dodatne analize i buduća istraživanja naknadno provjeriti, a nalazi suhozida i bedema potvrđuju fortifikacijski karakter nalazišta.

Ova prapovijesna gradina nepravilnog je oblika i može se podijeliti na nekoliko sektora. Na južnom dijelu najbolje su očuvani zemljani bedemi, a istovremeno je to i najveći sektor. Nepravilnog je elipsoidnog oblika i pruža se u smjeru sjever-jug, s tim da se sjeverni dio lagano okreće i sužava prema istoku, prateći konfiguraciju terena. Sjeverni dio više je oštećen od južnog, pogotovo radi izgradnje planinarskog doma i pratećih sadržaja poput ceste te nogometnih i dječjih igrališta. Na više mjesta sjevernog dijela lokaliteta na niveliranom dijelu bedema nalaze se ceste ili staze, koje su na taj način značajno oštetile bedem.

Integritet i autentičnost arheološkog lokaliteta Turske kapije u Kraguju pored Pakraca iznimno su ugroženi radi nekoliko različitih faktora: česti šumarski radovi koji uključuju uklanjanje drvne mase pomoću teške mehanizacije, ilegalno korištenje detektora za metal u svrhu potrage za blagom što rezultira i zadržavanjem nezakonito iskopanih predmeta te mogućnost građevinskih i infrastrukturnih radova radi poboljšanja turističke ponude u sklopu Planinarskog doma Omanovac. Zbog navedenih razloga potrebno je pravno zaštititi lokalitet i osigurati provođenje sustava mjera zaštite.

Slijedom navedenoga preventivno se donosi odluka o privremenoj zaštiti arheološkog lokaliteta Turske kapije u Kraguju, Požeško-slavonska županija, na katastarskim česticama 322/2 (dio), 322/6, 322/8, 322/9, 322/10, 322/11, k.o. Kraguj te 447/1 (dio) k.o. Šeovica (unutar poligona određenog sljedećim točkama: 1. E: 558621,5 N: 5031317,7; 2. E: 558833,6 N: 5031227,4; 3. E: 558944,2 N: 5031028,6; 4. E: 558837,8 N: 5030839,6; 5. E: 558552,2 N: 5030916,6; 6. E: 558461,2 N: 5030849,4; 7. E: 558410,8 N: 5030656,2; 8. E: 558298,8 N: 5030470,0; 9. E: 558179,8 N: 5030492,4; 10. E: 558100,0 N: 5030737,4; 11. E: 558227,4 N: 5030954,4; 12. E: 558437,4 N: 5031122,4), utvrđivanjem privremenog statusa kulturnog dobra na temelju odredbe članka 16. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara. Privremena zaštita određuje se do donošenja odluke o proglašenju statusa kulturnog dobra iz članka 15. ovoga Zakona, a najduže šest godina od dana donošenja odluke o privremenoj zaštiti (ne može biti dulji od dvije godine u neprekinutom trajanju, osim za arheološka i podvodna arheološka nalazišta u slučaju kojih rok privremene zaštite ne može biti dulji od šest godina u neprekinutom trajanju od dana donošenja odluke o privremenoj zaštiti).

Obuhvat (granice) kulturnoga dobra (točka 2. Odluke), sustav mjera zaštite (točka 3. Odluke) i nalaganje tijelu državne uprave nadležnom za katastar i nadležnom općinskom sudu provedbu upisa statusa kulturnog dobra u katastar i zemljišnu knjigu (točka 5. Odluke) određeni su sukladno članku 16. stavcima 4 i 8. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Člankom 126. stavkom 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ("Narodne novine" br. 145/24. i 151/25.) propisano je da će ministar nadležan za kulturu donijeti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, između ostalih, i pravilnik iz članka 20. stavka 4. ovoga Zakona, kojim se propisuje oblik, sadržaj i način vođenja Registra, dok stavak 3. istoga članka Zakona, propisuje da do stupanja na snagu propisa iz stavka 2. ovoga članka, ostaju na snazi između ostalih i Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja Registra kulturnih dobara Republike Hrvatske ("Narodne novine" br. 19/23.)

Iz navedenih razloga riješeno je kao u izreci.

Uputa o pravnome lijeku:

Protiv ove Odluke nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom nadležnom Upravnom sudu. Tužba se podnosi u roku od 30 dana od isteka osmog dana od dana javne objave Odluke na mrežnim stranicama Ministarstva kulture i medija. Tužba se predaje nadležnom Upravnom sudu neposredno u pisanom obliku, usmeno na zapisnik ili se šalje poštom. Uz tužbu se dostavlja izvornik ili preslika ove Odluke za Upravni sud, prijepis tužbe i priloga za tuženika, a ako ih ima i za svaku zainteresiranu osobu.

Voditelj područne službe

za konzervatorske poslove

dr.sc. Žarko Španiček

Dostaviti:

- Dostava odluke obavlja se objavom na mrežnim stranicama Ministarstva (strankama u postupku, vlasnicima k.č. koje se zaštićuju)
 - Republika Hrvatska, Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine, Ulica Republike Austrije 14, 10000 Zagreb
 - Planinarsko društvo Psunj, Ulica hrvatskih velikana 3, 34550 Pakrac

- Općinski sud u Daruvaru, Stalna služba u Pakracu, Zemljišnoknjižni odjel, Trg pape Ivana Pavla II 12, 34550 Pakrac (dostava putem ZIS-a)
- Državna geodetska uprava, Područni ured za katastar Požega, Odjel za katastar nekretnina Pakrac, Trg bana Josipa Jelačića 18, 34550 Pakrac (dostava putem ZIS-a)
- Grad Pakrac, Trg bana Josipa Jelačića 18, 34550 Pakrac
- Hrvatske šume d.o.o. Šumarija Lipik, Ulica Matije Gupca 103, 34551 Lipik
- Zeleni vrh j.d.o.o., Ulica Petra Preradovića 5, 34550 Pakrac
- Muzej grada Pakraca, Ulica hrvatskih velikana 2, 34550 Pakrac
- Ministarstvo kulture i medija, Uprava za arhive, knjižnice i muzeje, Runjaninova 2, 10000 Zagreb, Odjel za Registar kulturnih dobara RH, ovdje
- Pismohrana, ovdje

